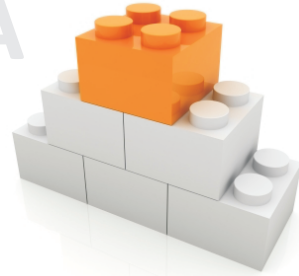


DE KONSTRUKCIJA JEDAN



Stevan Stančić

Osvrt na teroristički raj

U martu mjesecu 2009. jedna od najpoznatijih ruskih TV kuća koja emituje svoj program na engleskom jeziku objavila je video reportažu i članak pod naslovom: **'Postoji li raj za islamiste u evropskom dvorištu?'** (*Is there a haven for Islamists in Europe's backyard?*)

U ovoj analizi pokušaću ukazati na katastrofalne novinarske greške i pristrasnost koja nije nepoznata mediju kao što je Russia Today.

Krenućemo od samog naslova: Postoji li raj za islamiste u evropskom dvorištu? Ovdje novinar u startu osuđuje razvoj cijele priče. Ako upotrebite riječ RAJ podrazumijeva se da se određena situacija toliko razvijala da je dostigla neku vrstu savršenstva. Dakle, za ovog novinara nije upitno da li ili ne postoje radikalne islamističke organizacije u BiH već su one uveliko prisutne. Takođe, problematična je i upotreba riječi "islamisti" kojoj je trebalo dodati riječ „radikalni“, kako bi se tačno definisala grupa ljudi na koju se cilja, a ne jedna čitava religijska skupina. Čak bi se moglo reći da je naslov sklon diskriminaciji.

Još jedna činjenica je bitna u ovom naslovu. Nešto u čemu ne griješi samo Russia Today već i mnogi drugi mediji. Fraza „Europe backyard“ (evropski zapećak) koja se često zna primjeniti za geografsko lociranje BiH pa i čitavog Zapadnog Balkana je iskrivljena i lažno predstavljena slika o našem području. Sve zemlje bivše Jugoslavije su geografski, istorijski, ekonomski i kulturno sastavni dio evropskog kontinenta a ne njegov "zapećak". Novinar je vjerovatno mislio na Evropsku Uniju kao političku zajednicu gdje bi se u poređenju sa BiH mogla upotrijebiti navedena fraza, ali je jasno upotrebljena riječ Evropa (geografski pojam) što direktno potvrđuje jačinu manipulativnog izražavanja.

Da rezimiramo naslov: Ako ste skloni stilskoj igri gradacije i za nešto što je eventualno prisutno na određenom području okarakterišete kao oblik savršenstva (raj), diskriminišete jednu od najvećih vjerskih zajednica i sasvim slučajno brkate političke i geografske pojmove onda aplicirajte za posao novinara u Russia Today.

Dalje, priča se odvija istim manipulativnim tokom kao i sam naslov. Rečenica: **`Mnogi od najvećih terorističkih napada koji su se desili posljednjih godina povezani su s ovom zemljom`** (*Many of the biggest terrorist attacks of recent years have links to the country*). Ja se sad pitam: Koliko je to “mnogo”? Pedeset procenata? Trideset? Devedeset? Kada napišete mnogo to znači da mislite na značajano učešće u nekoj pojavi a da pri tom ne baratate tačnim informacijama. Očigledna neprofesionalnost novinara se ispoljila upotrebom opisnih ali nepreciznih riječi kao što je “mnogo” u tako ozbiljnoj temi kao što je terorizam.

Činjenica je da su postojale određene veze¹ (ali slabe) između terorističkih napada u Nju Jorku i Madridu i Bosne i Hercegovine, ali zvanično nikada nijedna vlada nije osudila državu BiH za eventualnu direktnu umješanosť u terorističke akcije. Ako pogledamo izvještaj State Departmenta-a u od 2007 godine, u njemu jasno piše da je BiH zbog svog administrativno – političkog uređenja, etničkih nesporazuma i prošlosti mogući potencijali razvoj terorizma, ali da do sada nije primjećeno značajno pristustvo ili kretanje terorista i da bosanskohercegovačke vlasti u potpunosti sarađuju sa sigurnosnim snagama SAD-a po ovom pitanju². Russia Today je vješto zaobišla ovu činjenicu i direktno povezala BiH sa srušenim blizakinjama.

Sada kao šlag na tortu dolazi dio gdje uvodnu novinarsku priču treba da potvrdi sagovornik. Prije nego što krenem u dalju analizu, volio bih da svima koj čitaju ovaj tekst postavim jedno kviz pitanje: Ako biste pisali o potencijalnom ogromnom terorističkom riziku u nekoj evropskoj zemlji, kao primarnog sagovornika biste odabrali:

1. predstavnika visoke vlasti?
2. predstavnika sigurnosnih snaga?
3. predstavnika neke međunarodne organizacije?
4. nekog drugog?
5. lokalnog političkog analitičara?

Lokalni politički analitičar je odličan sagovornik za trećerazredne medije jer uvijek ima spektakularnu priču koja je zanimljiva širokim narodnim masama. U ovom slučaju kao komentator pojavljuje se izvjesni Goran Popović. On kaže sljedeće: **`Ovdje su Muslimani uključeni u svaku aktivnost koja je povezana sa islamskim radikalizmom u svijetu. Muslimani u Bosni su primarni izvor islamskog ekstremizma u Evropi, a posebno u njenom jugoistočnom dijelu. To postaje veoma opasno`** (*Muslims here are involved in every action connected to Islamic radicalism in the world. Muslims in Bosnia are the primary source of Islamic extremism in Europe, especially in the southeastern part. It's becoming very dangerous*). Ovo je kritični momenat novinskog članka. Momenat kada jeftino baratanje dezinformacijama postaje notorna i direktna laž. Pišući ovaj tekst, uporno pokušavam doći do informacija o spektakularnim terorističkim napadima u Evropi, a posebno u našem regionu koji su izvedeni pod pokroviteljstvom BH terorista?

¹http://www.usatoday.com/news/world/2004-04-14-bosnian-madrid_x.htm

²<http://sarajevo.usembassy.gov/terrorism-2007.html>

Novinar ovdje upotrebljava tehniku "bacanja prašine u oči". Tehnika koja vam omogućava da pređete iz neprofesionalizma u opasnu zonu obmanivanja.

Džamija Kralja Fahda u Sarajevu je prema novinaru locirana kao "magnet za teroriste". Naravno, novinar nije posjetio džamiju niti razgovarao sa vjerskim posjetiocima. Stiče se utisak da je nasumice odabrao objekat, jer u ovoj fazi ovom novinskom tekstu pored radnje i subjekata nedostaje centralno mjesto dešavanja.

Kompletna ova hrpa dezinformacija koja je već prešla medijsku tačku ključanja, dovodi do humora. Novinar pokušava da objasni kako mladi muslimani u BiH postaju radikalni kroz sljedeću rečenicu: **'Sve više mladih bosanskih Muslimana žele učiti perzijski jezik, kulturu i istoriju'** (*More and more, young Bosnian Muslims are wanting to learn the Farsi language, culture and history*). Znači, ako želite da posjetite Iran, ili ne daj Bože da naučite tamošnju kulturu i jezik, onda ste automatski plodno tlo za terorizam. Mnogo mladih ljudi sa Balkana je posjetilo Iran čijom kulturom su oduševljeni a nisu se vratili sa načičkanim bombama.^{3 4} Smješno je uopšte porediti želju za učenjem stranog jezika sa terorističkom prijetnjom.

Sada kada su svi elementi sklopljeni i kada je priča dobila svoj oblik, novinar je našao kolegu sagovornika koji je ipak na jedan distanciran i uopšten način objasnio da postoji određeni potencijal aktiviranja terorističkih ćelija. Da je novinar Russia Today malo više vremena posvetio analizi terorizma od strane lokalnih medija našao bi detaljnu obradu ove teme, gdje se navode primjeri povezanosti terorističkih ćelija sa Bosnom i Hercegovinom ali se uvijek konstatuje da nema pravih dokaza o prisustvu terorističkih ćelija na području BiH.⁵

Ovaj tekst je praćen i video reportažom, koja obiluje slikama proteklog rata u BiH, krvavim licima iz napadnutog madridskog metroa, itd... kako bi se proizvela atmosfera potpunog straha i neizvjesnosti. Ukoliko niste detaljno upućeni u BH prilike, ovakav jedan „pogled uticajnog medija“ ostaviće na Vas jaku i negativnu sliku o tamo nekoj maloj ali izuzetno opasnoj zemlji, u „zapečku Evrope“.

Nažalost, reakcija medija ili nezamisliva reakcija vlasti BiH je izostala. Naprotiv, ovaj članak je od riječi do riječi preveden i objavljen u Nezavisnim novinama. ●

³ <http://www.serbiatravelers.org/forum/index.php?topic=1383.0>

⁴ <http://www.serbiatravelers.org/forum/index.php?topic=3307.0>

⁵ Vlado Azinović: «Al Kaida u Bosni i Hercegovini: mit ili stvarnost?».